

רבו הטכנולוגיה

צה"ל, המשטרה והשב"ס נעזרים בו, גדולי הפוסקים נועצו בו, אך הגאון רבי לוי יצחק הלפרין עושה כל בוקר את המסלול הקבוע למכון המדעי טכנולוגי שבראשותו בקו 39 כאחד האדם ● כתב 'כל ישראל' בפרופיל מיוחד לדמותו ושיחה עמו ממיטת חוליו, לאחר שמעד בדרכו לאוטובוס ● הקשר החם עם מרן הגר"ע יוסף זצ"ל, צוותי הטלויזיה שרדפו אחריו, הטלפונים ממרן הגרש"ז אירבעך זצ"ל וההתכתבות עם האפריקני המלומד

|| יענקי קצבורג ||

בימים האחרונים נחשפנו בנסיבות מצערות לדמותו הייחודית ורבת האנפין של הגאון רבי לוי יצחק הלפרין, ראש המכון המדעי טכנולוגי להלכה בירושלים. היה זה כאשר מעד בשבועות האחרונים, בדרכו מהמכון לתחנת האוטובוס לביתו, ונחבל קשות בראשו. בחסדי שמים מצבו הולך ומשתפר מיום ליום. כל מבקר בפעם הראשונה בין כותלי המכון ברחוב הפסגה 1 בכניסה לשכונת בית וגן בירושלים, משפשף את עיניו לנוכח הניגוד המשווע, הבולט כל כך, בין שמו של המכון ותחומי פעילותו המקיפה, בהתמודדות יומיומית עם כל חידושי הטכנולוגיה המתקדמים ביותר, לבין מראהו העלוב של המבנה הערבי הישן, בו שוכן המכון, בשערי שכונת בית וגן, מבנה קטן חד קומתי, שכבר לפני שנים הוצא עליו צו הריסה. הפלא מתעצם שבעתים, כשנכנסים לביקור בחדרו הקטן והצר של ראש המכון הגרל"י הלפרין. מתוך חדר זה הוא חולש על פעילות חובקת זרועות עולם. בחדר זה דנים ומכריעים בשאלות כבדות משקל העולות על הפרק בכל תחומי המדע לענפיהם השונים. כאן עוסקים בטכנולוגיות החדשות ביותר בתחומי המיחשוב והחלל. כאן מלבנים שאלות רפואיות מורכבות בנושאי השתלות איברים ובנושאי פוריות או גנטיקה. הרב הלפרין עצמו יושב על כיסא פשוט ליד שולחן פשוט עוד יותר. לצדו ניצבות מספר כונניות ספרים עתיקות, מטות ליפול, עמוסות לעיפה בספרי קודש. על שולחנו נערמת ערימת ספרים ישנים ובלויים, מעלי ניחות עתיק יומין, והוא מנותק כליל מכל הסובב אותו, שקוע בכתיבת תשובה הלכתית, רכון על דפים, ולמרבית הפלא כותב כמו פעם... בעט פשוט על גיליונות נייר. אין בנמצא בחדרו שום מחשב, מכל סוג שהוא. למרות שכבר עסק במשך השנים באין ספור שאלות הלכתיות הקשורות למחשב ולמיכשור הנגזר ממנו, הוא עצמו אינו משתמש כלל במחשב, לא להקלדה ולא לחיפוש במאגרים תורניים למיניהם. הוא לומד וכותב בדיוק כפי שלמדו אבותינו ורבותינו זה מאות שנים ללא שום שינוי. מביקור חטוף לשעה קלה בין כותלי המכון ניתן כבר ללמוד מעט על היקף הפעילות העצום, בתוך שגרת העבודה הקדחתנית. הצפיפות המחניקה במבנה הישן היא ללא נשוא. מסתבר כי אילו היו כל אנשי המכון, רבנים ומהנדסים, מתייצבים לעבודתם במקום, בעת ובעונה אחת, לא היה איש מהם מוצא פינה מסודרת לעצמו. רק מאחר שחלקם עושים את עבודתם מביתם או ממשרדם, דרך המחשב והאימייל, וחלק אחר יורד לשטח, במסגרת הפעילות, ניתן להסתדר בדרך כל שהיא. אם לא די בכך, חסומים כל המסדרונות הצרים במקוריים, בתנורי אפיה, במזגנים מפורקים, ובעוד הרבה מכשירים חשמליים אחרים, גדולים או קטנים, כמו קולרים ומיני ברים, מיחמים ופלטות חשמליות. לרגע נדמה לנו כי הגענו ליריד של מוצרי חשמל או לחילופין למעבדה

לחיקוק מיכשור חשמלי. כעבור זמן קצר מתברר כי אלה הם מכשירי חשמל, שיצרניהם או יבואניהם מבקשים את אישורו ההלכתי של המכון, והם באמצע תהליך הבדיקה הקפדנית של רבני המכון ומהנדסיו, הנמשכת לעתים חודשים ארוכים, עד שהם זוכים לאישור הסופי. בקרב היצרנים והיבואנים מוכר המכון המדעי טכנולוגי להלכה בכינויים נוספים, כמו "מכון ההלכה" או "מכון הרב הלפרין". אך על דבר אחד כולם מסכימים, כי הוא "מכון התקנים" של הציבור החרדי, ואישור הלכתי מטעמו הוא כמו "תו תקן" הלכתי. קשה לתאר בכתב יום עבודה שגרתית בין כותלי המכון. צוות מצומצם של עובדים מטפל באין ספור נושאים, בעת ובעונה אחת. הפעילות השגרתית מתבצעת ללא הרף מול יצרנים או יבואנים, המבקשים, כאמור, אישור הלכתי למוצריהם, מול קבלנים, יזמים וועדי בית, המבקשים להתקין מעליות שבת או מתמודדים עם בעיות של משאבות חשמליות, ובעיקר מול בתי חולים, מלונות ומוסדות ציבור אחרים, המעוניינים ביעוץ הלכתי להפעלת מערכות שונות. יחד עם זאת, זורמות לשם כל העת פניות ושאלות הלכתיות מכל קצוי תבל. דומה, כי המכון, בכלל, וחדרו של הגרל"י הלפרין בפרט, משמשים כ"בית ההוראה" הגדול והמרכזי ביותר בעולם לכל השאלות ההלכתיות הקשורות למדע וטכנולוגיה. בכל יום רגיל מגיעות לכאן עשרות רבות, ואולי מאות, שאלות טלפוניות, בפקס ובאימייל. חלק הארי של השאלות השגרתיות, שעליהן משיבים רבני המכון דבר יום ביומו, עוסקות בשימוש במיכשור חשמלי. כמספר המכשירים החשמליים, לסוגיהם השונים, הקיימים בשוק, כך מספר השאלות המגיעות למכון. כל מכשיר חשמלי והשאלות ההלכתיות המתעוררות בעקבותיו. לא נפקד גם מקומן של שאלות הלכה אחרות, בכל התחומים, בענייני כשרות ופסח, שאלות רפואיות שונות, מקוואות, גילוח, ועוד רבות כהנה וכהנה. נוסף עליהן נערמות בכל יום על שולחנו של הרב הלפרין שאלות חדשות, אודות פיתוחים טכנולוגיים מתקדמים, או אודות תגליות מדעיות שונות. כמעט כל חידוש מדעי, מכל סוג שהוא, מוצא את דרכו, בצורת שאלה כזו או אחרת, לשולחנו של הרב, שנדרש לחוות את דעתו עליהן ולהכריע בהן. מעבר לכך, מגיעות אליו גם שאלות רבות בנושאי בנקאות וכספים, או בנושאי חקלאות ומצוות התלויות בארץ, ואפילו שאלות בענייני אבן העזר, של ממזרות ופסולי חיתון וכדומה.

מרדף בדרך לאוטובוס

אחד הדברים השגרתיים בתוך קדחת העשייה הפעלתנית הרוחשת בין כותלי המכון, הוא סיקור תקשורתי, מכל הסוגים, הן של עיתונות כתובה והן של תקשורת אלקטרונית. מטבע הדברים הוא מסקרן מאד כלי תקשורת רבים, יהודים ולא יהודים כאחד, וכבר זכה לסיקור תקשורתי, כזה או אחר, בכל פינה ברחבי העולם. כמעט בכל שבוע, מגיע למכון צוות טלוויזיה של תחנה כל שהיא על פני מרחבי הגלובוס, לעריכת כתבה וראיונות עם אנשי המכון. מלבד צוותות של תחנות טלוויזיה מערביות, מכל רחבי ארה"ב ומדינות מערב אירופה, כבר ביקרו במכון צוותות ממדינות חבר העמים, מאוסטרליה, מן המזרח הרחוק ומדרום אמריקה, ששידרו כתבות אוהדות ומרתקות אודות המכון. לפני שנים מספר ביקר במכון צוות

טלוויזיה הולנדי, לשם הכנת כתבה על פעילותו. הם התפעלו מאד מצניעותו הרבה של הרב הלפרין, שמנהל את אורח חייו כמו בימים עברו. במיוחד הם התרשמו מכך שעם סיום יום עבודתו במכון הוא חוזר לביתו באוטובוס ציבורי, ואינו נוסע במונית או ברכב עם נהג צמוד. הם ביקשו את רשותו של הרב הלפרין לצלם אותו גם בדרכו למכון, והוא נעתר לבקשתם, בתנאי שלא יפגעו בפרטיותו ולא יפריעו לסדר יומו. למחרת, בשעת בוקר מוקדמת מאד, בשעה שהרב הלפרין יורד מביתו שברחוב גשר החיים בירושלים לתפילת שחרית בביהכ"נ "זכרון בתיה" הסמוך לביתו, שם הוא משמש כרב, המתין לו כבר הצוות ליד ביתו וצילמו אותו בדרכו לביהכ"נ. כך עשו גם בצאתו מביהכ"נ בחזרה לביתו. כעבור שעה קלה, כשיצא מביתו בדרכו למכון, כשהוא צועד רגלית עד לתחנת האוטובוס של קו 39, הלכו לפניו צלמי הטלוויזיה, כשפניהם לאחור, וצילמו אותו עד לרגע שעלה לאוטובוס. בו ברגע הם קפצו לתוך מכוניות שהמתינה בסמוך, והזדרזו לנסוע עד לתחנת האוטובוס הסמוכה למכון, בכניסה לשכונת בית וגן. שם המתין לו כבר צוות הטלוויזיה, על מנת לצלם אותו בירידתו מהאוטובוס וציעדתו למכון. יצוין, כי גם היום, ממרומי גילו, בעשור התשיעי לחייו, ממשיך הרב הלפרין בדרכו זו. בוקר בוקר הוא צועד מביתו לתחנת האוטובוס ומן האוטובוס למכון, כשבידו שקית ניילון גדושה בניירות ומסמכים. בצהרי היום הוא עושה שוב את דרכו חזרה, מהמכון לתחנה ומהאוטובוס הביתה. את זמן הנסיעה באוטובוס הוא מנצל לכתיבת תשובותיו ההלכתיות או להגהת התשובות שהוקלדו עבורו.

הקמת המכון

היה זה לפני למעלה מיובל שנים. קבוצה קטנה של מדענים דתיים, בעלי שם עולמי, כל אחד בתחומו, ראתה בעיני רוחה את הדילמות התורניות – מוסריות הקשות העלולות להיווצר במקביל להתפתחות המואצת של ענפי המדע והטכנולוגיה, לצד הבעיות ההלכתיות כבדות המשקל שיתעוררו בעקבותיהן. על קבוצה נבחרת זו – שמרבית אנשיה כבר אינם בין החיים – נמנו אנשי מדע מפורסמים, כמו פרופ' זאב לב, חתן פרס ישראל לפיסיקה; פרופ' בנימין זאב פרנקל, גם הוא כקודמו פיסיקאי בעל שם עולמי; פרופ' יהודה לוי; פרופ' אברהם הלפרין ועוד. לימים חברו אליהם מדענים בכירים נוספים מעולי ברית המועצות דאז, כמו פרופ' ירמיהו ברנובר ופרופ' גרשום רוזנשטיין. הם חלמו יחד על הקמת מוסד מרכזי, שבו יפעלו זה לצד זה רבנים גדולי תורה ופוסקי הלכה עם מהנדסים ואנשי מדע, יחקרו יחד את כל ההתפתחויות החדשות, ילכנו היטב את כל הצדדים ההלכתיים וינסו לתת תשובות ופתרונות מתאימים. לצורך מימוש החלום חברו יחדיו ארבעה גופים מכובדים, שני מוסדות מחקר תורניים, "יד הרב הרצוג" ו"מכון הרי פישל", ושני ארגונים מדעיים, שפעלו באותה עת, "אגודת אנשי מדע שומרי תורה" ו"ארגון המהנדסים הדתיים", והם יסדו יחד את המכון המדעי טכנולוגי להלכה. הגרעין הראשון של צוות הרבנים נבחר מתוך הכולל הייחודי לרבנות ודיינות שפעל במכון הרי פישל. שם למדו באותם הימים עשרות מבחירי וטובי האברכים בוגרי הישיבות הקדושות. במשך השנים התפרסמו רוב רובם של לומדי אותו הכולל כחשובי הרבנים, הדיינים וראשי הישיבות בארצנו הקדושה. מבין אותם אברכים נבחרו בקפידה מספר מצומצם של תלמידי חכמים מופלגים, אשר ניכרת הייתה בהם הנטייה לברר נושא הלכתי לעומקו ולרוחבו ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. עליהם הוטלה המשימה הכבדה לחבור לקבוצת המדענים האמורה שליוותה אותם בצעדיהם הראשונים, יחד עם מספר מהנדסים צעירים נוספים, ולסייע במימוש החלום. מטבע הדברים, כמו כל מוסד חדש, מה גם מוסד ייחודי מסוג זה שנבנה על ברכי חלומות מופשטים, התלוו אליו חבלי לידה. בשנותיו הראשונות של המכון עדיין לא התגבשה כליל דרכו הציבורית. לא היה ברור לאן

לפני שנים מספר ביקר במכון צוות טלוויזיה הולנדי, לשם הכנת כתבה על פעילותו. הם התפעלו מאד מצניעותו הרבה של הרב הלפרין, שמנהל את אורח חייו כמו בימים עברו. במיוחד הם התרשמו מכך שעם סיום יום עבודתו במכון הוא חוזר לביתו באוטובוס ציבורי, ואינו נוסע במונית או ברכב עם נהג צמוד.

שלטון ההלכה כמעט בכל התחומים". בטביעות עינו החדה הבחין הגרש"ז מיד בכישורנותו הנדירים של הרב הלפרין ובתכונותיו הייחודיות המסייעות לו להבין את המציאות על בוריה ולרדת לעומקה של הלכה. הוא קירב אותו מאד, הודין אותו בדרכו, והיה מתייחס בהערכה רבה ובכבוד ראש מוחלט לדעתו. תלמידיו של הגרש"ז בישיבת "קול תורה" מאותם הימים מספרים כי שום דבר לא היה יכול להפריע לו מסדריו ומשיעוריו הקבועים בישיבה, ולא היה מסכים בשום אופן להתייחס ולענות על נושאים אחרים שאינם קשורים ללימודי הישיבה. יוצא מן הכלל היה הרב הלפרין, שדלתו של הגרש"ז הייתה פתוחה בפניו בכל עת ובכל שעה, הן בביתו הן בישיבה והן בדירת המסתור בשכונת שערי חסד שם היה לומד בהתבודדות. גם כשהיה מתקשר טלפונית לישיבה, היה הגרש"ז נחפז לשוחח עמו ולענות לו, בשל החשיבות הרבה שייחס לפעילותו של המכון ושל הרב הלפרין.

בערוב ימיו, כשהיה הגרש"ז נשאל אודות הגרל"ה הלפרין, היה משיב כי בעוד שבעבר היה הרב הלפרין מגיע אלי בתדירות גבוהה מאד

התבן, מבלי לבזבז זמן מיותר על הקדמות וניסוחים סחור סחור. הוא רואה מיד את הנקודה המרכזית שבכל נושא עניין. בכוח הגיונו הבריא, שהושחז באלפי דפי גמרא, העמיד פעמים רבות את בני שיחו המהנדסים והמדענים פעורי פה. שנים מספר מאוחר יותר, כשיצא הרב הלפרין לארה"ב לשם לימוד נושא המעליות על בוריו, נפגש שם עם מהנדסי מעליות בכירים. הוא ניהל עמם שיחות ממושכות באמצעות מתורגמנים, מאחר שאינו דובר מילה אחת באנגלית. במהלך השיחות לא יכלו אותם מהנדסים להתאפק, ושאלו אותו דרך המתורגמן באיזה טכניון למד כבודו? להפתעתם הרבה השיב להם, כי לא רק שאין בידו תעודת בגרות מבית ספר על יסודי, אלא שאין לו אפילו תעודת גמר של בית ספר יסודי. משהפצירו בו להבין יותר תעודת גמר של בית ספר יסודי. משהפצירו בו להבין יותר את פשר הדברים, נאלץ הרב הלפרין להטעים את בני שיחו הלא יהודים במשמעותו של "ראש של גמרא", ולשבר את אזניהם בדרך החשיבה הייחודית והניתוח ההגיוני אותו רוכש ומסגל לעצמו מי ששוקד על התורה יומם ולילה. מי שעוד שם את עינו על הגאון הצעיר, באותם ימים ראשונים של יסוד המכון וקביעת דרכו, היה פוסק הדור מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל. הגרש"ז אויערבאך זצ"ל היה נחשב בשעתו, כידוע, לסמכות ההלכתית העליונה בכל השאלות הטכנולוגיות החדשות. בהיותו כבן עשרים וחמש הפתיע את עולם התורה בספרו "מאורי אש" בנושאי החשמל לאור ההלכה. מאז עסק רבות בחקר נושאים אלו. נשא ונתן בהם ארוכות עם מרן החזון איש זצוק"ל בכתב ובע"פ. עם קום המדינה בשנת תש"ח הטיל עליו הרב הראשי דאז הגרי"א הרצוג זצ"ל את המשימה לברר וללבן את השאלות הטכנולוגיות המתעוררות במערכות המדינה הצעירה. חלק גדול מהמדענים מייסדי המכון התגוררו בשכונת רחביה הסמוכה לשכונת שערי חסד, והיו מבאי ביתו של הגרש"ז. הם נמנו על שומעי שיעורו השבועי הקבוע ב"אגודה שוהל", וגם היו מתייעצים עמו רבות בכל ענייניהם הפרטיים. כך שטבעי בהחלט היה שהגרש"ז יהיה מעורה בכל הנעשה במכון מראשית היווסדו, ושימש בכל השנים ככתובת המרכזית להתייעצויות עמו בכל הנושאים שטופלו בין כותלי המכון, כפי שהעיד על כך בעצמו באחת מהמלצותיו החמות לטובת המכון: "כי הנני מכיר מפעל גדול וחשוב זה מראשית היווסדו וכן את ידידי הגאון הדגול העומד בראשו, והנני להגיד נאמנה שהם עושים גדולות ונצורות להרחבת

פניו מועדות, אם הוא אמור להיות מכון מחקר, העוסק במחקרים הלכתיים תיאורטיים ובהוצאה לאור של ספרות ענפה בנושאים אלו, או שהוא מתעתד להיות מוסד יישומי, החותר למצוא פתרונות מעשיים לכל הבעיות המתעוררות. בין מייסדיו התגלעו לא פעם חילוקי דעות בנוגע לתחומי פעילותו, אם להתרכז בפעילות לצמצום היתרי עבודה לתעשייה בשבת, או להשקיע את עיקר כובד המשקל במערכות הממלכתיות, צה"ל, משטרה, שב"ס, על מכלול הבעיות המתעוררות שם, או שמא עדיף בכלל לעסוק בפיתוח ויישום פתרונות לציבור הרחב. חילוקי דעות נוספים היו גם ביחס למעמדו הציבורי, זיקתו הפוליטית – מפלגתית, ואת סמכותם של מי מגדולי התורה הוא מקבל עליו. אפילו שמו הרשמי של המכון היה נתון לוויכוחים במשך תקופה ארוכה, כתוצאה מחילוקי דעות עקרוניים אלו. מבין בני הקבוצה הנבחרת של רבני המכון בלט מיד עילוי צעיר ומבריק, בתחילת העשור הרביעי לחייו. הגאון רבי לוי יצחק הלפרין, יליד ירושלים, שהתחנך בתלמוד תורה "חיי עולם", שם למד גם בישיבה הקטנה, כשלאחר מכן נסע ללמוד בישיבת סלבודקה בבני ברק, וכבר הספיק לכהן כר"מ ומרביץ תורה בישיבת "תורת אמת" חב"ד. הוא זה שהיה עמוד התווך של פעילות המכון, ניווט את דרכו וקבע את תחומי פעילותו, ובמשך השנים התמנה לעמוד בראשו. הוא זה שדאג כל השנים להשאיר את המכון מחוץ לכל זיקה פוליטית מחד, ומאידך לשמור על קשר הדוק עם גדולי הרבנים ופוסקי ההלכה מכל החוגים, למן הרבנים הראשיים לישראל לדורותיהם ועד לרבני העדה החרדית.

בהכוונת מרן הגרש"ז

עד ליום יסוד המכון מילא הרב הלפרין את כרסו אך ורק בש"ס ופוסקים. מעולם לא למד לימודי חול, מעבר ללימודי החשבון הבסיסיים שנלמדו בתלמודי התורה הירושלמיים של אותם הימים. מעולם לא פתח ספר מדעי מכל סוג שהוא, ולא ידע לשנן אפילו נוסחה מתמטית או פיזיקלית אחת. לא ידע לקרוא או לכתוב מילה אחת באנגלית, כעקרון שהוא שומר עליו בקנאות רבה, מטעמים השמורים עמו, עד עצם היום הזה. דווקא הוא התבלט מבין כולם בתפיסתו המהירה כברק ובהבנתו החודרת. קבוצת הפרופסורים והמדענים שבחלקם הגדול היו "יקים" יוצאי גרמניה וחניכי אסכולת תורה עם דרך ארץ, עמדו משתאים לנוכח האברך הירושלמי החסידי, אשר ברגעים ספורים היה קולט נוסחאות ויסודות פיזיקליים עליהם הם עמלו שבועות ארוכים, ועוד ידע לשאול שאלות או להוסיף הבהרות שהם עצמם לא חשבו עליהן. בכישורנותיו הנדירים ידע תמיד לברור את המושג מתוך

להתייעצויות ולשמיעת חוות דעתי ההלכתית, הרי היום אני עצמי מפנה אליו שאלות... יחסו של הגרש"ז אל הרב הלפרין היה כשווה בין שווים, והיה מתחשב מאד בדעתו. לא אחת התגלעו ביניהם ויכוחים בנושאים הלכתיים שונים, שנמשכו חודשים ארוכים, בכתב דרך הטלפון ובפגישות פנים אל פנים, כשבכל פעם היו ממשיכים מן הנקודה בה הפסיקו. כל אחד מהם מנסה להביא ראיות חדשות לצדקת טענותיו, ובצוותא היו נושאים ונותנים, בונים וסותרים. לא נדיר היה שהטלפון בביתו של הרב הלפרין יצלצל בשעת לילה מאוחרת או בשעת בוקר מוקדמת, כשעל הקו "שלמה זלמן אויערבאך" – כפי שנהג להזדהות בפשטות מדהימה – ובפיו ראייה חדשה לדבריו או להיפך, פירכה לטיעוניו של הרב הלפרין.

הגרל"י הלפרין התבטא בשעתו, בהזדמנות מסוימת, במהלך דברים שהשמיע במסגרת יום עיון שנתי במשנתו של הגרש"ז אויערבאך, כי לדעתו החיבה היתרה שחיבבו מרן הגרש"ז הייתה דווקא משום שלא הסכים עמו בכל דבריו והעז גם לנסות להתווכח עמו. כשהיה סבור אחרת היה עומד על דעתו בתוקף, בדרך ארץ וביראת הכבוד כמובן, והגרש"ז אהב זאת מאד. היו נושאים סבוכים, כמו יחס השפעת משקל האדם בירידה במעלית, או גדרי "סוף טומאה לצאת" ביחס לטומאת כהנים בבתי חולים,

שבהם נחלקו רבות, והדברים מופיעים כבר בכתובים. במקרים כגון אלו היה הגרש"ז מציע לפנות למחותנו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, שישמש כ"בורר" ביניהם ויכריע ביושר דעתו הרחבה עם מי הצדק. גם מרן הגר"ש אלישיב היה מעורה רבות בפעילות

המכון בעשורים הראשונים לקיומו. ואף הוא היה מקבל תמיד בחיבה ובהערכה רבה את הגרל"י הלפרין, שהיה מגיע אליו לעתים תדירות להתייעץ עמו בכל נושאי המכון. הרב הלפרין היה בין היחידים ממש שהגר"ש אלישיב היה פותח בפניהם את דלתות ביהכ"נ "אהל שרה", שם היה שוקד על תלמודו כשהוא סגור ומסוגר. אגב, בשני הנושאים ההלכתיים שהוזכרו קיבל הגר"ש אלישיב את דעתו של הרב הלפרין.

מאמרים נדירים

מלבד ספרו "מאורי אש" בענייני החשמל בהלכה, פרסם מרן הגרש"ז אויערבאך בשנותיו הצעירות מספר מאמרים הלכתיים חשובים ויסודיים בנושאים הקשורים למיכשור חשמלי בשבת, כמו בשאלת פתיחת מקרר בשבת או בשאלת השימוש במיקרופון או במכשירי שמיעה בשבת. המאמרים פורסמו בשעתו בקבצים תורניים שונים, כמו בספר הזיכרון "מזכרת" שיצא לזכרו של הגריא"ה הרצוג זצ"ל, או בקבצי "נועם" שהיו פופולאריים מאד בשעתו, אך כיום אינם נגישים דיים לציבור התורני הרחב. בשנת תשל"ח ביקש הגרש"ז מהרב הלפרין כי המכון המדעי טכנולוגי להלכה יוציא לאור במרוכז את מאמרי ההלכה הללו. הגרל"י הלפרין ראה זאת לכבוד גדול והסכים מיד בשמחה. קודם הוצאת הספר הפציר בו הגרש"ז לעבור על המאמרים ולהעיר את הערותיו. את מרבית הערותיו של הרב הלפרין קיבל הגרש"ז, ולפיהן

ערך תיקונים בגוף הטקסט או שציין זאת בהערות שוליים. יחד עם המאמרים ההלכתיים מסר הגרש"ז להדפסה בפרסום ראשון גם שני מכתבים נדירים שקיבל בשעתו ממרן החזון איש בנוגע להפעלות חשמליות בשבת. הספר שיצא לאור תחת השם "קובץ מאמרים בענייני חשמל בשבת" ונדפס בכמה מהדורות הכה גלים ועורר ענין גדול מאד בעולם התורה, הן בשל מאמריו של הגרש"ז אויערבאך והן בשל מכתבי החזון"א, שאלו כמו אלו מהווים עד היום יסודות הלכתיים איתנים בכל הכרוך בפעולות חשמליות בשבת ואבני יסוד בפסיקה התורנית בנושאים אלו. את הפתיחה לספר בשם המכון כתב הגרל"י הלפרין. בתוך הדברים כתב: "שמחים אנו להגיש

בזה, במסגרת הספרות ההלכתית היוצאת לאור על ידינו, קובץ מאמרים לבירור ומחקר הלכתי בענייני חשמל בשבת, מאת מעכ"ת מרן הגאון המפורסם פאר הדור רבי שלמה זלמן אויערבאך שליט"א. לפני ההדפסה הביא את הספר כולו לעיונו של

הפניה למכון נעשתה בעצה אחת ובהסכמתו המלאה של הרב הפוסק של בית החולים באותם ימים, הגאון הנודע רבי יצחק יעקב וייס זצ"ל, בעל ה"מנחת יצחק", שניהן כגאב"ד העדה החרדית ונחשב לאחד מגדולי

פוסקי הדור.

הגרש"ז. כשהבחין בשורות הללו בתוך דברי הפתיחה נתכרכמו פניו. הוא פנה אל הרב הלפרין ואמר: "על הכל אני מוכן לוותר, אבל את התואר פאר הדור מבקש אני ממך להשמיט מתוך דברי הפתיחה". בהסבירו את דבריו בענוות חן: "הורגלתי כבר שאנשים כותבים עלי תארים מופרזים ומוגזמים לרוב, שלא כפי ערכי כלל. למרות שהדבר מנוגד לרצוני, ואיני אוהב זאת, בלשון המעטה, קשה לי כבר למחות על כך כל פעם מחדש. אולם כשמדובר בתארי כבוד כמו "פוסק הדור" או "פאר הדור", שמשמעותם היא כאילו הנני חד בדרא והגדול מכולם, זאת אינני מוכן לסבול כלל..." כעבור שש שנים, בשנת תשמ"ו, הופיע ספרו הנודע של הגרש"ז אויערבאך "מנחת שלמה", הכולל שאלות

ותשובות, בירורי עניינים וחקרי הלכות. הספר נערך ע"י אחיינו של הגרש"ז, הג"ר דוד אויערבאך, מתוך כתביו הרבים של הגרש"ז ומתוך מאמרי הלכה שפורסמו על ידו במשך השנים בחיבורים ומאספים שונים, ויצא לאור בהוצאת ישיבת "שער השמים", שהגרש"ז שימש כנשיאה. בתוך ספרו זה נדפסו גם המאמרים ההלכתיים שהתפרסמו קודם לכן ב"קובץ מאמרים בענייני חשמל בשבת", יחד עם מכתבי החזון"א להגרש"ז. ביום שהגיע הספר החדש מבית הדפוס מיהר הגרש"ז לשגור את הספר, ביד אחיינו עורך הספר, לביתו של הגרל"י הלפרין, בצירוף הקדשה לבכית. הרב הלפרין התרגש מאד ממחווה מיוחדת זו, ומיהר להחזיר מכתב תודה נרגש. מספר הרה"ג ר' אהרן גולדברג, נכדו – חביבו של

הגרש"ז, כי בערב פסח של שנת תשמ"ז הגיע כהרגלו בכל שנה לסייע ביד הסבא הגדול בסידור מגרות שולחנו ומיון הררי הכתבים והמכתבים התורניים שהצטברו בהן במהלך השנה האחרונה. הנכד היה ממין את המסמכים והכתבים, בהתאם להוראות הסבא, שהיה חורץ את דינם לשבט או לחסד. רוב רובם של המסמכים היו מוצאים את דרכם לגניזה, וביניהם גם הרבה דפי טיוטה מחידושי תורתו של הגרש"ז עצמו או כתבים שלא מצא בהם ענין להניחם למשמרת. רק מיעוט קטן של המסמכים היה הגרש"ז שומר ברשותו. במהלך המיון מצא הנכד מכתב תודה וברכה של הגרל"י הלפרין לרגל הוצאת הספר "מנחת שלמה". הוא היה בטוח כי דינו של מכתב זה לגניזה,

כגורלם של מאות מכתבים דומים לו. להפתעתו הרבה סימן לו הגרש"ז להשאיר זאת במגרה, באומרו "זה מכתב של מידות טובות וטובת עין, כדאי שתשאיר אותו". משהבחין בו שהוא מתפלא על כך, הסביר לו את פשר הדברים. כשעמדו להוציא לאור את הספר "מנחת שלמה", סיפרו לו העורכים כי הם מתכוונים לכלול בתוכו גם את המאמרים ההלכתיים בענייני חשמל בשבת וחילופי המכתבים עם מרן החזון איש. הגרש"ז עצמו ברוך צדקתו היה סבור כי יתכן שלאחר שביקש בשעתו מהרב הלפרין שהמכון יוציא את המאמרים הללו לאור עולם אין זה הוגן שידפיס אותם עתה בעצמו, ואולי תהיה להם תרעומת על כך. אך העורכים עמדו על דעתם, כי ספר זה אמור להיות ספר יסוד מתורתו ומשנתו של הגרש"ז, ובלתי אפשרי שחלק מרכזי וחשוב כל כך מכתביו לא יופיע בו. "מיד כשיצא הספר לאור", המשיך הגרש"ז בדבריו, "הודרתי לשלוח אותו אל הרב הלפרין. לשמחתי הרבה, קבלתי ממנו מכתב תודה. לא זו בלבד, שאין בדבריו שמץ כל שהוא של קפידא עלי, אלא שהוא מעתיר עלי תודות וברכות לרוב. מכתב כזה שכולו מידות טובות וטובת עין רוצה אני להשאיר אצלי".

כשנה קודם הסתלקותו נודע להגרש"ז אויערבאך שבמשרד הדתות דאו החליטו לקצץ משמעותית בתקציב המכון המדעי טכנולוגי להלכה, דבר שמעמיד בסכנה את כל קיומו. ידיעה זו הסבה לו עגמת נפש וצער רב, בהכירו בחשיבותו העצומה של המכון ונחיצותו הגדולה לדורו. בשעת בוקר מוקדמת התקשר להרב הלפרין ושאל במה הוא יכול לעזור בעניין. הרב הלפרין הציע שהגרש"ז יפנה בכתב או בע"פ לגורם מסוים בעל השפעה במשרד. אך הגרש"ז שלל זאת, שכן לדבריו הוא מכיר היטב את אותו גורם ואינו תולה בו שום תקוות.

לעומת זאת הגרש"ז עצמו הציע מיוזמתו כי הוא יכתוב מכתב שיהיה ממוען להרב הלפרין, בו יודיע את צערו ברבים, והוסיף

כשרים וטריפה התגלתה על ידי הגר"י הלפרין בעת תכנון מערכת המטבח של המרכז הרפואי. עד לאותה שעה לא עלתה על דעתו של איש כי יש בכך בעיה כל שהיא. במערכות כשרות מהודרות היו מייצרים תוצרת כשרה למהדרין שבושלה ועובדה במערכת קיטור שהיה משותף לקו יצור של נבלות וטרפות, מבלי שאיש יבחין בבעיה. כך גם באולמות השמחה היו מבשלים במטבח כשר למהדרין באמצעות קיטור משותף עם אולמות סמוכים כשרים בכשרות רגילה או לא כשרים לחלוטין. אפילו בשיבות ומוסדות תורה היו משתמשים בקיטור משותף למאכלי בשר וחלב שבושלו במטבחים נפרדים לחלוטין.

עד שהגיע הגר"י הלפרין ועורר כי הקיטור החי בולע טעם מכאן ופולטו שם. כך שתבשילים כשרים למהדרין עלולים להיות מעורבים ובלועים בבליעות של נבלות וטרפות, וכן תבשילי בשר עם חלב או מוצרים כשרים לפסח עם מוצרי חמץ. הוא פרסם את הדברים בשעתו בקונטרס מקיף בשם "בישול במערכת קיטור". בתחילה לא אבה איש להטות אוזן לטענותיו. רבים וטובים, וביניהם רבנים מפורסמים וראשי מערכות כשרות גדולות, ניסו

לדחותן באלף ואחד תירוצים, בעוד שהוא עמד בתוקף על דעתו כי יש כאן מכשול עצום, שאין מקום להתירו אפילו בדיעבד. הוא התאמץ להוכיח כדבריו, הן מבחינה הלכתית והן מבחינה מציאותית, כשבמקביל גם הציע הצעות פתרון שונות, להפרדת הקיטור או לפגימת טעמו. הראשון שהתייחס לכך בכתב היה הגאב"ד הגר"י וייס, הרב הפוסק של בית החולים שערי צדק. בתשובתו שנדפסה אח"כ בספרו "מנחת יצחק" חלק ט' סי' ע"ד, הוא מתייחס בפרוטרוט לקונטרס המיוחד של הרב הלפרין "לברר כל החששות שיש בזה", והוא מחוה את דעתו "באיזה הצעות שמן הראוי לתקן בזה".

אט אט התקבלו הדברים בקרב הציבור הרחב. כיום מקובל הדבר לאיסור גמור ללא כל עוררין, ואין שום מערכת כשרות, אפילו בכשרות רגילה, שמשתמשת בקיטור משותף לכשר וללא כשר או לבשר וחלב. כל מערכות הכשרות המהודרות, בארץ ובעולם, עמדו במשך השנים בקשר עם המכון המדעי טכנולוגי להלכה, בנוגע למערכות הקיטור, וכולם פועלים לפי הצעות המכון והנחיותיו. גם כל המחקרים ההלכתיים המעמיקים והממושכים שבוצעו בין כותלי המכון, אודות פעילות מעליות אוטומטיות בשבת וההשפעות עליהן, היו בעקבות פרויקט הקמת המרכז הרפואי של שערי צדק, כשביקשו להתאים את המעליות החדישות ביותר לשימוש בשבת לכתחילה. מחקרים אלו היו פרי השקעה של שנים, בלימוד הנושא לרוחבו ולעומקו וליבנו עם כל גדולי המומחים בתחום זה. לצורך כך יצא

הרב הלפרין מספר פעמים לארה"ב – בשליחות ביה"ח שערי צדק ובעידודו של

הפניה למכון נעשתה בעצה אחת ובהסכמתו המלאה של הרב הפוסק של בית החולים באותם ימים, הגאון הנודע רבי יצחק יעקב וייס זצ"ל, בעל ה"מנחת יצחק", שניהן כגאב"ד העדה החרדית ונחשב לאחד מגדולי פוסקי הדור. לצורך העניין הוא צירף אליו את מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, על מנת להכריע יחדיו בכל השאלות ההלכתיות הסבוכות הקשורות לתכנון המרכז הרפואי החדש. שני הפוסקים המפורסמים הללו, שעל פיהם ישק כל דבר בבית החולים, סמכו את ידיהם

בחום רב על הגאון רבי לוי יצחק הלפרין, כי הוא יהיה הסמכות ההלכתית לכל השאלות ההלכתיות בנושאי הטכנולוגיה ולכל הפתרונות שיוצעו, בהתייעצות עמם. מטעם בית החולים שימש הסמנכ"ל דאז, מר נחום פסין, כאחראי על בניית המרכז הרפואי החדש, ולצדו אמרכל בית החולים, מר חיים פרידברג, שריכוז את העבודה מול המכון. הם, וכל יתר מהנדסי בית החולים, וכל הגורמים הרלוונטיים, איש איש בתחומו, עמדו במשך שנים בקשר רצוף עם הרב הלפרין ומהנדסי המכון. כל הצעת פתרון הייתה

בתוך מכתב ברכה, משנת תשל"א, על קונטרס הלכתי של הרב הלפרין בנוגע לחימום וקירור אוכל בבתי חולים, כותב הגר"מ פיינשטיין: "שהמחבר הוא ת"ח גדול ובקי נפלא בדברי רבותינו האחרונים, אשר על כן ראוי להתחשב עם דבריו".

מובאת לשולחנו של מרן הגרש"ז אויערבאך, שהיה מתעמק בה ומלבן אותה יחד עם הרב הלפרין, ולאחר מכן הייתה מובאת גם לאישורו הסופי של הגאב"ד בעל המנחת יצחק, פוסק בית החולים. שיתוף הפעולה ההדוק בין בית החולים שערי צדק לבין המכון המדעי טכנולוגי להלכה היה לברכה לשני הצדדים. פרויקט כביר היה בשעתו לספינת הדגל של פעילות המכון, להוכיח קבל עם ועדה שניתן להפעיל מערכות מודרניות, במקרה זה מרכז רפואי חדיש ומתקדם, לאור כל דרישות ההלכה.

הרבה מן ה ת ו ב ו ת ש ה מ כ ו ן רכש בנושאי טכנולוגיה, כמו הפתרונות והיישומים שהוא משתמש בהם, בתחומים שונים, באו לעולם בעקבות פרויקט זה של המרכז הרפואי שערי צדק. ב ע י י ת ה ק י ט ו ר מ ש ו ת ף לבשר ולחלב או למאכלים

כי הרשות נתונה להשתמש במכתב זה, בכל דרך שתמצא לנכון, כולל פרסומו ברבים. ואכן בו ביום יצא הגרש"ז מגדרו, וכתב מכתב חריג בתוכנו, לאור הנסיבות המיוחדות, ונדיר בעוצמת הניסוחים החריפים שבו: "שלו' וכט"ס לידידי הדגול הגאון המפורסם הרב לוי יצחק הלפרין שליט"א ראש המכון המדעי הטכנולוגי להלכה, שמעתי בצער רב שמשדר הדתות ביטל והפסיק ליתן למכון שכ"ת עומד בראשו את התקציב הקבוע שהייתם מקבלים תמיד, ונפלא הוא בעיני הרי המכון ידוע ומפורסם שהוא נחוץ וחשוב מאד לביצור השבת ולעוד הרבה דברים בתחומי החיים בארץ ובגולה, ולכן אבקש מאד מכ"ת שלא ישקוט ולא ינוח ויראה להתאמץ ולהזדרז בהקדם לפנות לכל אלה אשר בידם לתקן זאת, ולכל הפחות יחזירו למצב שהיה קודם, למען תוכלו להמשיך בעבודתכם החשובה מאד להשלטת התורה".

פרויקט שערי צדק

אחד הפרויקטים המרכזיים שהמכון עסק בו במשך שנים ארוכות הוא תכנון המרכז הרפואי של שערי צדק מן המסד ועד הטפחות לאור ההלכה. היה זה בשנותיו הראשונות של המכון, כשביית החולים שערי צדק שכן עדיין במבנה ישן דו קומתי ברחוב יפו, סמוך לתחנה המרכזית, שם שוכנים

כיום אולפני רשות השידור. בהתאם למדיניות בית החולים שהותוותה ע"י המייסד ד"ר משה וואלך, ונמשכה גם על ידי מנהל בית החולים אחריו, ד"ר פאלק שלינגר ז"ל, השתדלו תמיד להתאים את אורחות בית החולים לציבור החרדי, בסידורי הכשרות, באווירת השבת, התפילות ועוד. כשהחלו בבניית המרכז הרפואי החדש שבשיפולי הר הצל, בקומפלקס ענק של מבנים רבי קומות, על כל המיכשור המודרני המתקדם, התעורר הצורך לתכנן חלל בהתאם להלכה. לשם כך פנתה הנהלת בית החולים למכון

המדעי טכנולוגי להלכה בבקשה ליטול על עצמו את המלאכה המורכבת, להיות מעורב בכל שלבי תכנון המבנה וכל מערכות התשתיות, כמו מעליות, מיוזג אויר, חימום מים, דלתות אוטומטיות, סידורי הפרדה לבעיית טומאת כהנים, ציוד מטבחים, ועוד ועוד, ולמצוא את הדרך להפעלת כל המערכות בהתאם להלכה, יחד עם מתן תשובות הולמות והצעות פתרון לעוד מאות שאלות הלכתיות המתעוררות בבית החולים בנושאי כתיבה בשבת, הפעלת ציוד רפואי מודרני, בעיות כשרות ופסח, וכהנה וכהנה.

כל יום ויום נושא בכנפיו אתגרים חדשים. כל חידושי הטכנולוגיה ותגליות המדע המתקדמים ביותר עושים את דרכם במהירות אל בין כותלי המכון, לקבלת ייעוץ וחוות דעת על כל ההשלכות ההלכתיות האפשריות.

מרן הגרש"ז אויערבאך – לפגישות עבודה מעמיקות עם בכירי מהנדסי המעלות, שהשתוממו ממש מעושר ידיעותיו, תפיסתו המהירה והבנתו הקולעת, כפי שכבר סיפרנו קודם לכן. הגרש"ז אויערבאך היה שותף מלא לכל החידושים והתגליות שהיה הרב הלפרין מגלה בנושא מורכב זה. הוא היה מתעניין ללא הרף אצל הרב הלפרין על כל מה שנתחדש לו בעניין, הן מבחינה טכנולוגית והן מבחינה הלכתית. כמובן, שהוא היה שותף מלא גם בתכנון מעליות השבת במרכז הרפואי החדש, על כל פרטיהם ודקדוקיהם. כאשר ראה צורך, היה הגרש"ז יוצא בכבודו ובעצמו לבדוק ולראות הכל בעיניו. לשם כך גם טיפס בשעתו על גג המבנה הענק, לבדוק מקרוב את פיר המעלית, המשקולת ופרטים נוספים, כשהוא, יחד עם הרב הלפרין, מעדכנים לאחר מכן את הגאב"ד בעל המנחת יצחק וזוכים גם להסכמתו. בכל פעם שהיה הרב הלפרין חוזר מחו"ל בנושא המעליות לא היה הגרש"ז יכול להתאפק, והיה סקרן מאוד לשמוע הכל מידית. באחת הפעמים הוא פגש את הרב הלפרין, למחרת שובו מארה"ב, באמצע רחוב יפו, בואכה שוק מחנה יהודה, והתמרמר בפניו על שעדיין לא טרח לעדכן אותו בחידושים האחרונים שנתחדשו לו בנושא המעליות. הוא הפציר בו במפגיע לספר לו בתמציתיות בו במקום, כאן ועכשיו, על כל מה שלמד בחו"ל. וכך במשך שעה ארוכה עמדו השנים, מרן הגרש"ז אויערבאך והגאב"ז הלפרין, על מדרכת רחוב יפו הסואן, וגוללו יחדיו מושגים טכנולוגיים ונוסחאות פיזיקליות לצד מונחים תורניים והגדרות הלכתיות הנגזרות מהם.

הדרכת הגר"מ פיינשטיין

במהלך ביקוריו של הרב הלפרין בארה"ב לצורך חקר נושא המעליות נפגש גם מספר פעמים עם פוסק הדור מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל. הגר"מ פיינשטיין כבר פגש את הרב הלפרין שנים ספורות קודם לכן, כשעשה את צעדיו הראשונים במכון, בעודו אברך צעיר, והתפעל מאד מכישרונותיו העצומים ומגדולתו בתורה. בתוך מכתב ברכה, משנת תשל"א, על קונטרס הלכתי של הרב הלפרין בנוגע לחימום וקירור אוכל בבתי חולים, כותב הגר"מ פיינשטיין: "שהמחבר הוא ת"ח גדול ובקי נפלא בדברי רבותינו האחרונים, אשר על כן ראוי להתחשב עם דבריו". במכתב ברכה אחר, משנת תשל"ג, אודות חיבור נוסף מפרי עטו של הרב הלפרין, כתב הגר"מ: "הנה ידידי... ת"ח גדול בתורה וגם יש לו ידיעה גדולה בעניני חכמת הטבע הנוגע לדיני התורה... ואני מכיר לגבא רבא המכיר... אשר הוא גדול בתורה בידיעה גדולה בגפ"ת ובפוסקים מאורי עינינו וגם בדברי רבותינו האחרונים וגדולי דורות אלו, אשר על כן אני אומר שספרו הוא ספר חשוב, וראוי ללומדי תורה להתעמק בדבריו שיהיה זה לתועלת גדול להבנת כמה דברים וגם לאסוקי דינא למעשה... אבל מכיון שהוא ת"ח גדול ראוי להתעניין ולהתחשב בדבריו בכל הסוגיות..." כששמע הגר"מ פיינשטיין שהרב הלפרין הגיע לארה"ב בנושא המעליות שמח מאד, ואמר לו כי הוא

באמת מתחבט רבות בנושא זה. בעבר היה נוהג להתיר את השימוש בשבת בכל מעלית הנקראת אוטומטית, אך מאחר ששמע מהרב הלפרין כי לא כל מעלית שכזו היא אכן אוטומטית, והיא מושפעת ללא הרף מכובד האדם ומשקלו, הוא רוצה לשמוע מפיו את הדברים לאשורם. באחת הפעמים שהגיע הרב הלפרין לארה"ב בחודשי הקיץ, שהה הגר"מ פיינשטיין בקאנטרי במחנה הקיץ של ישיבת, ישיבת ירושלים". הוא הזמין את הרב

הלפרין להתארח אצלם במחנה במשך כמה ימים, כשהוא מנצל את ההזדמנות ללבן עמו בצוותא את נושא המעליות ועוד נושאים הלכתיים טכנולוגיים אחרים. באותם ימים ישבו הגר"מ פיינשטיין והרב הלפרין שעות ארוכות בחיק הטבע, יחד עם מהנדס המכון, מר דב ציוני, שהגיע עם הרב הלפרין מהארץ, ועם מהנדס המעליות הבכיר של חברת "אוטיס", מר קורנבליט, שהיה יהודי חרדי ויר"ש, כשהם דנים ומלבנים את כל הנושאים, וסביבם מתגודדים רבים מתלמידי הישיבה, שגילו ענין רב בדיונים מרתקים אלו. תלמידים מאותה תקופה שלפני כארבעים שנה, מספרים בהשתאות רבה על ויכוח שנתגלע במהלך אחד הדיונים הללו בין הגר"מ לבין הרב הלפרין בהבנת שורה מסוימת בדברי ה"פרי מגדים", בנוגע להבערת ניצוצות בשבת. הוויכוח התנהל בעל פה, כשכל אחד מהם מנסה להוכיח כדבריו ולשכנע את השני בצדקתו. תלמידי הישיבה, שעמדו מסביב, רצו גם הם לעמוד על פשר הדברים. הם מיהרו לבית המדרש של המחנה, הביאו עמם כרכי שולחן ערוך אורח חיים, דפדפו לדברי הפרי מגדים וניסו לרדת לעומק דבריו. כשהבחין בכך הגר"מ פיינשטיין ביקש להגיש לו את אחד הספרים, עיין בו בריכוז רב דקות מספר, ולאחר מכן הרים את ראשו, ולהפתעת הכל הודה בענוות חן כי הצדק עם הרב הלפרין. כשנה וחצי לפני הסתלקותו של מרן הגר"מ פיינשטיין ביקר הרב הלפרין בארה"ב. כמובן שניצל את ההזדמנות והזדרז לבקר גם בביתו של פוסק הדור הגר"מ פיינשטיין. את הדלת פתח בפניו הנכד הרב מרדכי טנדלר, שהיה משמש את הסבא הגדול בשנותיו האחרונות. הוא התנצל בפני הרב הלפרין, ואמר כי הוא יודע היטב עד כמה הסבא מחבב אותו וכמה הוא שמח תמיד לקראת בואו. אך הבוקר הסבא חש ברע, והרופא שהוזעק אליו ציווה על מנוחה מוחלטת והורה שלא להכניס אליו איש. הרב הלפרין הפציר מאד בנכד, כי יורשה לו להיכנס אך ורק כדי לשאול בשלומו של הגר"מ ולהתברך מפיו, והבטיח כי לא יתיישב שם ולא יכנס עמו בדברים, והלה נעתר לו. כשנכנס לחדרו של הגר"מ, היה סבור כי ימצא אותו שוכב במטה, לאור מצבו הרפואי, אך להפתעתו ראה אותו יושב ליד השולחן ולומד. כשהבחין בו הגר"מ קם מיד לקראתו, רץ אליו בזרועות פתוחות והזמין אותו לשבת. הוא התחיל מיד לשוחח עמו בדברי

תורה, בשאלות הלכתיות אקטואליות שעסק בהן באותה שעה. הרב הלפרין הרגיש שלא בנוח, וגם היה צר לו מאד על שהוא מחמיץ הזדמנות פז לשוחח עם פוסק הדור. הוא התנצל בפני הגר"מ על שהוא מסרב לשבת ולשוחח, באומרו כי בריאותו של הרב חשובה לו מכל, וגם אינו יכול להפר את הבטחתו לנכד. הוא לחץ את ידו של הרב, איחל לו ברכת רפואה שלמה ואריכות ימים ונתברך על ידו, ופנה לצאת, כפי שהבטיח מראש, כשהגר"מ מתעקש ללוותו עד לפתח הבית. בטרם יציאתו אמר לו הגר"מ כי חבל שלא הזדמן להם לשוחח בתורה ובהלכה, כהוגלם תמיד, אך בוצינו לפחות להעניק לו תמורת זאת מתורתו שבכתב. שלף מן הארון סט שלם של שו"ת "אגרות משה", על שבעת כרכיו, והושיט זאת להרב הלפרין כמתנת פרידה.

ידו כיד מרן הגר"ע

קשרי ידידות הדוקים במיוחד נוצרו בין הגרל"י הלפרין לבין הראשל"צ מרן הגר"ע יוסף זצ"ל, עוד מן הימים בהם כיהן הגר"ע כרב הראשי לתל אביב יפו ולאחר מכן כרב הראשי לישראל. הגר"ע יוסף היה כל ימיו ידיד נאמן של המכון ושל העומד בראשו, ביקר מספר פעמים במכון, השתתף בכל אירוע מטעם המכון שהוזמן אליו, ונענה תמיד בשמחה לכל קריאה ובקשה. במשך השנים יצאו מתחת ידו עשרות רבות של מכתבי תמיכה והמלצה במכון, יחד עם אישורים הלכתיים לפתרונות המכון ופיתוחיו. באחד ממכתביו הוא כותב: "המכון הטכנולוגי בראשותו של הגאון המפורסם לתהילה רבי לוי יצחק הלפרין שליט"א העוסק בפתרון הלכתי לבעיות הטכנולוגיה בבקראות רבה, הן בעניינים הטכניים, והן בענייני ההלכה, ופעלו רבות לשמירת השבת ולפתרונות בעניין בשר בחלב ובעיות טומאה בבתי חולים ועוד, וחשיבותו ידועה לכל יודעי דת ודין ושומרי מצוותיו..." במכתב המלצה אחר שיצא מתחת ידו לפני כשנתיים כתב: "הריני ממליץ כזה בכל לב עבור המכון מדעי טכנולוגי להלכה פעה"ק ירושלים ת"ו, בראשותו ומיסודו של מזכה הרבים ידידי הגאון הגדול רבי לוי יצחק הלפרין שליט"א, אשר מטרתו קובש לפתור בעיות הלכתיות אשר נוצרו עקב הקידמה והטכנולוגיה..." מרן הגר"ע יוסף היה סומך "בעיניים עצומות" על הגרל"י הלפרין ועל פסקיו, כפי שהתבטא לא פעם באזני מקורביו ובאי ביתו. כך בכל ענייני הלכה הקשורים למדע וטכנולוגיה, שהיה מתייעץ בהם עם הגרל"י הלפרין ומפנה אליו שאלות. וכך גם בענייני הלכה אחרים. על תשובה הלכתית מקיפה שערך הרב הלפרין, בנושא נישואי גיורת למי שהיה ספק כהן, הוסיף מרן הגר"ע בכתב ידו: "קראתי בכל לב דבריו כי נעמו, ואני מסכים עם כל מה שכתב... יפה דן יפה הורה, וה' עמו שהלכה כמותו ויגדיל תורה ויאדיר". בעת שהגיע הרב הלפרין לביקור אצל הגר"ע יוסף, יחד עם מהנדסי המכון וראשי ועד העובדים הארצי של חברת החשמל, תפס הגר"ע את ידו של הרב הלפרין, לעיני כל הנוכחים, וביניהם שרי תנועת ש"ס, והכריז בקול: "דעו לכם, כי ידו כידי ופיו כפי..." עוד בשנותיו האחרונות ממש של הגר"ע יוסף, כשהיה עוסק בכתיבת תשובה הלכתית בנושאים טכנולוגיים, היה מתקשר להגרל"י הלפרין לשמוע את חוות דעתו. בעת שעסק בכתיבת תשובה הלכתית על שימוש במיקרופון בשבת ולשמיעת דברים שבקדושה, וכן בעת שכתב תשובה הלכתית בנוגע למכונות גילוח, התקשר מרן הגר"ע יוסף בכבודו ובעצמו להרב הלפרין וביקש ממנו כי יואיל לטרוח להגיע למעונו, על מנת ללבן עמו בצוותא את צדדי השאלות להיתר או לאיסור. כששמע פעם הגר"ע יוסף באקראי, במהלך שיחה טלפונית עם הרב הלפרין כי אין לו בביתו את סדרת ספרי "טהרת הבית", מפרי עטו של הגר"ע, שיצאו לאור באותה תקופה, הזדרז מיד באותו יום לשלוח אליו את הספרים, ביד שליח מיוחד, בצירוף הקדשה חמה ולבבית.

מכתבים מאפריקה

סדרת ספרי המחקר ההלכתי שיצאו לאור על ידי המכון היא מרשימה מאד. רובם מפרי עטו של הגרל"י הלפרין. הם עוסקים ומקיפים את כל תחומי המדע והטכנולוגיה. את עניינו צדו דווקא שני ספרונים, שנדפסו על נייר כרומו, בכריכה צבעונית רכה ובעיצוב גרפי מושך. שני ספרונים בנושאים מרתקים מאד, אשר מאחורי כל אחד מהם סיפור מרתק לא פחות.

הראשון הוא הספר "אם אסק שמים", בנושא קיום המצוות בחלל, שיצא לאור במלאת שלושים למותו הטרגי של האסטרונאוט הישראלי אל"מ אילן רמון ז"ל, שנספה באסון התרסקות מעבורת החלל "קולומביה" בשנת תשס"ג. שבועות ספורים לפני המראת המעבורת לחלל, הפנה אילן רמון – באמצעות הרב חיים צבי קאניקוב, שליח חב"ד ורב אזור מרכז החלל נאס"א שבפלורידה – שאלה הלכתית להגרל"י הלפרין, אודות קביעת יום השבת בחלל. שכן המעבורת מקיפה את כדור הארץ בכל שעה וחצי הקפה שלמה. כך שבמשך יממה רגילה בת 24 שעות היא כבר הספיקה להקיף את כדור הארץ כשש עשרה פעם. הרב הלפרין שיגר לו תשובה הלכתית בעניין. שזכתה בשעתו לפרסום עצום בתקשורת העולמית. לאחר האסון של התרסקות המעבורת, שקדו במכון על עריכת מחקר הלכתי מקיף בנושא זה, תוך התייחסות פרטנית לקביעת סדרי זמנים ומועדים וקיום המצוות בחלל, והוא יצא לאור בעידוד סוכנות החלל הישראלית. מנהל סוכנות החלל הישראלית דאז, פרופ' אבי הר אבן, כתב בדברי פתיחה: "לכבוד לי הוא להיות שותף, ולו גם במעט, להוצאת הקובץ הדרן בנושאים הנמצאים בקדמת הטכנולוגיה תוך מציאת פתרונות הלכתיים לסוגיות השונות". הספרון השני שראינו הוא הספר "אמונת עתך", אודות תורה ואמונה בעידן המודרני. חלקו הראשון הוא קובץ שיחות של הרב הלפרין בנושאי מדע וטכנולוגיה לאור ההלכה, וחלקו השני הוא חילופי מכתבים בענייני נצחיות התורה והאמונה. חילופי המכתבים של הגרל"י הלפרין הם עם גוי תושב מדינת גאנה שבמערב אפריקה. מר קוואדוו אופאקו-אנטווי, אפריקני מלומד, המכהן כראש יחידת הפיקוח על האשראי בבנק המסחרי המרכזי של גאנה, פנה אל הרב הלפרין בעקבות כתבה שהתפרסמה בפברואר 1994 בכתב העת היוקרתי "ניוזוויק" על המכון ועל העומד בראשו. הוא התרשם מאד מאישיותו של הרב הלפרין, כפי שהשתקפה בכתבה האמורה, ופנה אליו בכמה שאלות באמונה שהציקו לו. כתוצאה מכך, התפתחה ביניהם התכתבות ענפה ומעניינת, שהתמשכה שנים ארוכות. במהלכן התבררו והתלבנו פרקים שונים מן הדברים העומדים ברומו של עולם, נידונו שלל נושאים מכבשנו של עולם, של אמונת ישראל, תורתנו הקדושה וארץ הקודש, ועוד ועוד, ובמיוחד בנוגע להתייחסות אליהם בתקופתנו הסוערת רבת התהפוכות. אחד מגדולי העוסקים בקירוב רחוקים, שהספר הגיע לידי, כתב בשעתו להרב הלפרין כי לדעתו ספרון זה הוא "כוזרי בן ימינו".

"מתרכזים בחיובי"

אנחנו משוחחים עם הרב ושואלים ראשית למצבו הרפואי, אחרי הנפילה. בנו הגאון רבי אברהם משה הלפרין, רב קהל חסידים רמות פולין ואב"ד בד"צ אונגוואר, משיב: "בחסדי שמים חל שיפור ניכר במצבו מספר ימים לאחר הנפילה. אנחנו מתפללים ומקווים כי מצבו ילך וישתפר עוד ועוד עד מהרה הוא ישוב לאיתנו ויחזור לעבודת הקודש". מהו רגע השיא של הרב בעבודת הקודש במכון? הגרל"י הלפרין: קשה להצביע על רגע מסוים, כל יום ויום נושא בכנפיו אתגרים חדשים. כל חידושי הטכנולוגיה ותגליות המדע המתקדמים ביותר עושים את דרכם במהירות אל בין כותלי המכון, לקבלת ייעוץ וחוות דעת על כל ההשלכות ההלכתיות האפשריות, כך שכל התמודדות מתאימה עם האתגרים הנציבים לפתחינו, כל פתרון מוצלח לבעיה שהתעוררה, כל המצאה יישומית שמסייעת לשמירת התורה והמצוות, מהווים כל אחד מהם שיא חדש בפני עצמו". מי הוא הפוסק שליווה אתכם הכי

מנהל סוכנות החלל הישראלית דאז, פרופ' אבי הר אבן, כתב בדברי פתיחה: "לכבוד לי הוא להיות שותף, ולו גם במעט, להוצאת הקובץ הדרן בנושאים הנמצאים בקדמת הטכנולוגיה תוך מציאת פתרונות הלכתיים לסוגיות השונות".

הרבה מן החיים עמנו ומאלו שאינם? "היינו ועודנו בקשר הדוק עם כל פוסקי ההלכה של דורנו ושל הדור הקודם, כל החוגים מכל המגזרים. כמובן שהפוסק שליווה אותנו בכל דרכינו לאורך כל השנים היה מרן הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל, אשר העיד לא פעם בכתב כי הוא מלווה את המכון מיום היווסדו". היו במהלך השנים כאלו שניסו להפריע? "אכן, כמו בכל דבר טוב. אנחנו תמיד מעדיפים להתרכז בפן החיובי ולא לשים לב לכך. בפעילותינו רבת השנים במכון, אנו נוכחים לראות כל פעם מחדש כי התורה היא תורת חיים, ויש בה מענה ברור ותשובות אמיתיות ומושלמות לכל השאלות, הבעיות והדילמות, המתעוררות חדשים לבקרים בעקבות התפתחות המדע והטכנולוגיה". "אנו קוראים לכל אחד ואחד לשים לב לכל הסובב אותו והמתרחש סביבו, כאשר כיום על כך צעד ושעל מתעוררות שאלות הלכתיות חדישות, בכל ימות השבוע ובוודאי בשבתות וחגים. אנו עומדים תמיד לשרות הציבור, במענה הלכתי, בייעוץ ובמתן פתרונות נאותים".

